

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

**АУДАРМАТАНУ МЕН ӘДЕБИ
КОМПАРАТИВИСТИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары
14 наурыз, 2014 жыл

Материалы международной научно-теоретической конференции
**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ
И ЛИТЕРАТУРНОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ**

14 марта, 2014 г.

Алматы - 2014

УДК 81'25
ББК 83
А 91

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институты баспаға ұсынды.

Редакциялық аяқ:

Ж.Д. Дәдебаев, Т.У. Есембеков, А.Ж. Жақсылықов,
М.Үмбетбаев, Ә.С. Тарақ, Л.Ж. Мұсалы.

Құрастырған:

филология ғылымдарының кандидаты, доцент Л.Ж.Мұсалы,
PhD докторант И.К.Әзімбаева

А 91 «Аударматану мен әдеби компаративистиканың өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары /Құрастырғандар Л. Ж.Мұсалы, И.К.Әзімбаева. – Алматы, 2014. – 255 бет.

ISBN 978-9965-12-352-8

Жинақ әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да өткен «Аударматану мен әдеби компаративистиканың өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары негізінде дайындалды. Аударматану ғылымының теориясы мен әдістемесі, әдеби байланыстар, көркем аударманы талдау мен бағалаудың өзекті мәселелеріне назар аударылды. Көркем аударма мәселелерімен айналысатын мамандарға, магистранттар мен студенттерге арналды.

УДК 81'25
ББК 83

ISBN 978-9965-12-352-8

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2014

**КӨРКЕМ АУДАРМА ЖӘНЕ ӘДЕБИ КОМПАРТИВИСТИКАНЫҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

Ә.С. Тарақов

ф.ғ.д., әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың аударма теориясы және
әдіснамасы кафедрасының меңгерушісі

**Қ. ШАНҒЫТБАЕВТЫҢ БЕРИС ПОЭЗИЯСЫН АУДАРУДАҒЫ
ШЕБЕРЛІГІ**

Роберт Берис шығармашылығы – оның ауыр тағдырының қағазға түскен сырлары. «Берис тумысынан кедей болды, қажеттіліктен ақшадік черновикке айналды» деп жазған. Балаларын және әйелін бағып асырау үшін Дамфрис қаласына барып, ұсақ ақшадік черновик болып орналасқан. Кильмаркен қаласының баспаханасында басылған алғашқы жинағы оны дәлсқа бөледі. Роберт жырлары – Шотланд халқының өмірі мен тыныс-тіршілігінің айнасы. Ақын халықтың қалың ортасында жүрді, ар ұяты, үні, жүрегі болып қалды.

С. Маршак аударған Роберт Берис жырлары жоғары мәдениет деңгейіндегі өз уақытындағы поэзияның шеберлік шыңы, оның баға жеткізгісіз құндылығы кеңес ақындарының үздік түпнұсқалық шығармаларымен бір қатарда тұруында.

Маршак: Хорошо, что чужим языком ты знаком,

Но не будь во вражде со своим языком – деп аудармада қос тілді терең білуді тұжырымдайды.

Аудармашы Р.Берис поэзиясының рухын поэтикалық қуатын көп бейнелі интонациясы, әуезділігі, табиғи үнін дәл жеткізді. Шотланд ақынының жауһар жырларының шаттығына шаттанып, мұрына мұнайып, сезімділігіне елтіп, жандуына тереңдеген С. Маршак аудармасы көркем де білік, түпнұсқаны көркемдік-поэтикалық дәлдікте жеткізудің үздік үлгісі. Көрнекті ақын Қуандық Шанғытбаев та ғажайып поэзияны төл тілімізге тамаша аударды. Аудармашының түпнұсқаға адалдығы, ақын өлеңдеріне құрметі – аударманың түпнұсқаға сәйкестігінде ғана емес, өлеңдегі образдылық пен көркемдікті сақтауында. 1979 жылы «Жазушы» баспасынан шыққан кітаптың беташарындағы «Жарлы жомарт» өлеңінен

Мейлі, мейлі,

Мейлі екен,

Тоймасын асқа көзіміз,

Алтыға басқан мөр той мал,

Сол алтын мына өзіміз, – деген үзіндіні келтірген

көрнекті ақын Ж.Молдағалиев: «осы шумақтардан бастап-ақ көңілімдегі қобалау сейіліп, Берис көзіме жылы ұшарап сала берді. Қазақша мүдірмей сөйлеп тұрғандай» деп аудармаға сүйсініспен пікір айтты. Сонымен бірге «әр өлеңнің орысына атының да көрсетілуі, бұдан былай да қолдануға тиісті нәрсе» деп жақсы қырларына тоқталды. Маршак аудармада Беристі ғажайып орыс ақыны

Афоризмы К. Нурмаханова можно классифицировать по двум основным группам: Первая - назидательные афоризмы: жазушы болсаң өзіңді өзін ұлама; ел тілегін екі етпе; әдебиетші болсаң әдепті бол; шыныш болсаң зрыш боласың; тыныш – мемлекет тынысы; өзгені де өзіндей көр, малім ұлам деп ғалым болма; әдебиетші болсаң әдепті бол; ел алғысын алсаң, машына жеткенің; ел қарғысын алсаң, түбіне кеткенің; оттай берсең, от сарсын; сахнада билегенің бәрі биші емес; домбыра тартқаның бәрі күйші тес, оқығаныңды емес, тоқығаныңды айт; дауызым қанша берсе, сонша алады; ескенте елдік айт, тірескенте тірлік айт; адамды көзінен ұқ; еліңді ойласан ейгенің; жасыңда көп оқымасаң, қартайғанда қалы жейсің; текке тұрған ұлам тұл; оқымаған кітап тұл; жазушы болсаң, оқушыңды қиялдануға баулы; алқаулық пен жазушылық қоныс қонбас; [4].

Вторую группу составляют философские афоризмы: жауыммен сауымда ікәскан қандай жақсы; талантты тәрбиелемеген тозар; тарих та тағлым; туыр бауыр емес пікірлес бауыр; аспан асты кең деп басыңды көтере берме; панағ қарағанда тек жұлдыз көрсен жазушы емессің, ер болсаң, егеспе; «лім» – деп төсіне ұрма; «мірменің» кеп кісінің енесін ұрма; ерін есірік болса, дітің кімге керек; есерсоқ ел басқарса, халық қарап болмақ; жазушы болсаң ің ұрлама; актер болсаң, асылыңды ардақта; ақын болсаң арзан сөйлеме; ыламырап жанашыр ідеме; аспан асты кең деп, басыңды көтере берме; олға шықсаң аялдай берме; орман тұрғанда жалғыз ағашты қолғаққелеме; іден ерек ешкім жоқ; шығарма ат коодан басталады; табиғаттан пенденін іпан ең үлкен сыйы – өмір [4].

Совершенно очевидно, что афоризмы К. Нурмаханова – это крылатые слова, художественно совершенные формулы, вобравшие в себя глубокие философские размышления автора. Если использовать их в статьях, публицистических произведениях, публичных лекциях, иллюстрировать ими живую речь, то они могут, что называется, «пойти в народ», занять в родном сознании место, аналогичное пословицам и поговоркам. Авторские афоризмы К. Нурмаханова, принявшие форму и функции фольклорной народной мудрости, выработанные веками могут существенно скорректировать современную национальную ментальность, на бессознательном уровне одно и позитивно повлиять на развитие современной молодежи. Именно такое значение имели в свое время художественно совершенные, зрелищные на казахское устное народное творчество афоризмы К. Нурмаханова.

Литература:

Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – С. 27-28.
Жаксылыков А. Образы, мотивы и идеи с религиозной содержательностью в произведениях казахской литературы. Типология, эстетика, генезис: Монография. – Алматы: язык университеті, 1999. – С. 44.
Тенгер К. М. Русские антиномичные афоризмы: автореферат, канд. филол. наук. – Казань: 199. – 24с.
Дневник К. Нурмаханова (Из неопубликованного).

Сейденова С.Д.

К.ф.н., доцент КазНУ им. аль-Фараби

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ АВТОРСКОЙ МЕТАФОРЫ В ПЕРЕВОДАХ ПОЭТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ШАКАРИМА КУДАЙБЕРДИЕВА

Мақалада қазақтың әйелі ақыны, философы Шакарма Құдайбердіұлының өлеңдерінің авторлық метафораны қолдану ерекшеліктері зерттеледі.

Художественная литература является образным отражением действительности, но каждый писатель отражает окружающий его мир по-своему. Большая роль в создании индивидуального мира писателя по праву принадлежит метафоре. В то же время проблема перевода метафор остается актуальной во все времена, возлагая огромную ответственность на плечи переводчиков художественного текста.

Как известно, не все метафоры воспроизводятся переводчиками адекватно, то есть в виде метафор, и в большинстве случаев передаются нейтральными средствами языка. Здесь всё зависит от художественного произведения, типа метафоры, мастерства переводчика и других факторов.

Исследование метафоры является одновременно одним из путей и приемов изучения стилистических разновидностей языка, в том числе языка художественной литературы как одного из важнейших проявлений национального языка, раскрывает некоторые характерные черты языка литературных произведений, языка и стиля того или иного писателя.

Метафора в качестве образного средства является одним из компонентов содержательной информации поэтических текстов известного казахского поэта, философа Шакарима Құдайбердіева. Проанализируем переводы некоторых произведений Шакарима известными переводчиками – Б.Канпальновым, М. Султанбековым, В.с. Рождественским и Вл. Цыбиним.

В стихотворении «Бұл ән бұрынғы әнінен өзгерек» Шакарим раскрывает тайну ремесла поэта. Перед нами отрывок из этого стихотворения:

Ән - **олшеуім,**
Өлең - **күміс,**
Қоспаңыз мыс
Аралас.
Артық алу,
Не кем салу,
Қарпі қалу жарамас [1, 132].

В переводе М. Султанбекова вышеназванного стихотворения под названием «Песня, в которой новейший мотив» звучит так:

Созвучный такт
Ожил в стихах.
Серебро с медью нельзя
Мешать в словах, -
И лад в строках
Воспрянет, верно раз! [2, 59].

В данном отрывке метафорическая образность слова «өлшеуіш» создается с помощью слов с тождественной семантикой: «тақт», «лад». В переводе хоть и опущены глаголы «артық алу», «кем салу», но с глаголом «метать» в смысле «смешивать», имеющим доминантную позицию создается вполне адекватное образное представление, раскрывающее индивидуальное отношение автора к составляющим компонентам поэзии. М.Султанбеку с помощью одного слова «лад» удалось достичь авторского замысла о гармонии в стихах и песне, и его перевод можно считать полностью эквивалентным.

Следующее стихотворение посвящено раздумьям поэта о жизни.

Үш-ақ түрлі өмір бар, - бәрі де мас,
Бір рәуішті болады шал менен жас.
Ең керекті дегенің ортаншы өмір,
Түгел қолың жетпейтін бір жанталас.
Қапы өткізе сол кездің бір сағатын,
Өкініші қалмайды кетсе ағатын.
Күні-түні дей қорме, ғылым ізде,
Қалсын десең артыңа адам аттың.
Өмірдің басы - бала, ортасы - адам,
Қартайып шал болған соң кетті шамам.
Мақтап жүрген өмірің осы болса,
Үш-ақ ауыз өлеңмен болды тамам [1, 133].

Перевод Б.Канальнова:

Жизнь имеет три этапа в наши дни,
Старость с детством, меж собой они средни.
Средний возраст – время поисков, расцвета...
И в дорогу манят звездные огни...
Жизнь растет из детства, средний возраст – суть.
Если к старости нам не на что взглянуть,
Значит, жизнь твоя полна пустых похвал,
В три куплета твоя жизнь, не обессудь [2, 48].

Перевод М.Султанбекова:

Три вида жизни знаю, что хмельны,
Все возраста равно наделены.
Необходима жизни середина,
Когда вершины в руки не даны...
Начало – детство, середина – лик,
Лишившись сил, бездействует старик.
Всю жизнь твою, воспеваю огулом,
В двенадцать строк вместил и молча сник [2, 88].

Метафоры переведены абсолютно точно, с сохранением образа и его структуры. Перевод Б. Канальнова «Средний возраст - суть» и перевод М.Султанбекова «Начало – детство, середина – лик» метафорически выразили авторскую основную мысль «Ең керекті дегенің ортаншы өмір». В оригинале метафора менее поэтична, чем в двух переводах.

В стихотворении «Қош!» автор подводит итог своей жизни, прибегая к

помощи метафоры:

...Бір жол бар келгісіз,
Қайта өмір көргісіз.
Ым жоқ, түзім жоқ,
Өттім-ау белгісіз!

Қағазым – жолдасым,
Қаламым – сырласым,
Өлген соң белгілі,
Қайта кеп тұрмасым.

Тіп сорлы жырласым,
Бекерге тұрмасым,
Алдыман жарылқап,
Алла хәр қылмасым...[1, 157].

В переводе Б.Канальнова стихотворение дано под названием «Прощание», несмотря на то, что в оригинале звучит «Прощай» («Қош»):

...Дня полезного не будет, если не готов идти,
Без огня в течение будней цели не найти.
Белый лист – мой спутник верный, а перо – помощник мне.
После смерти кто же первый свет зажжет в моем окне.
Пусть язык мой бедный снова молвит слово в тишине,
Пусть Аллах за это слово, что судьбы моей основа,
Не сожжет меня в огне... [2, 52].

Интересна интерпретация переводчика и игра с метафорой, связанной с семантикой слова «огонь»: «Без огня в течение будней цели не найти», «Не сожжет меня в огне». Огонь используется в двух противоположных значениях: в положительном смысле «огонь в душе, помогающий определиться с целью в жизни» и в отрицательном значении, как «сжигающий огонь, воспринимающийся как божья кара». В то же время в переводе Б.Канальнова присутствует слово, не имеющее негативного оттенка – «свет», оно, сочетаясь с семантикой «огня», воспринимается как свет от огня.

Философский взгляд автора на вечный вопрос в стихотворении «Адам немесе?»:

Білімділер соз жазып, зарлағанда,
Ой кезіп, жердің жүзін шарлағанда,
Алдаусыз адам өмірін түзетерлік
Әділет, ынсап, мейірім бар ма адамда?

Өйтпесе маз боп жүр ме қиянатқа,
Зорлықпен бірін-бірі жалмағанда.
Мен адамнан таза ақыл таба алмадым,
Ойлаптың, өзеленіп, қармағанда...
Адамның сыртқы дене жараласы,
Нәпсісі айуанмен анық теңдес,

Бөлөктігі – жалғыз-ақ таза ақылда,

Әлің келсе, жол тап та осыны емдесі! [3, 63].

Перевод Вл.Цыбина под названием «Что такое человек?»:

Тот страдает над бумагой, сна не зная, - кто учен,
Мысленно обозревает шар земной, волнуясь, он,
В трудных поисках решения, как исправить жизнь людей
Знать, что чувством сострадания человек был одарен...

Иль доволен он насильем, что жизнь – ложь и жуть,
Муками, что омрачали навсегда душевный путь?
Ничего не зная мысли человеческой светлей
Если нужно суть постигнуть, прояснить вдруг что-нибудь!..

Человек похож порою то на волка, то на сыть,
И порой от человека зверя все ж не отличить.
Лишь в одно его отличие – в светлом разуме, уме,
Если сил на это хватить, должен ум ты подлечить! [3, 67].

В оригинале автор дает более развернутую характеристику человека, обращая внимание на уподобление его внешности и внутренних желаний на зверя вообще: «Адамның сыртқы дене жаралысы, Нәпсісі айуанмен анық теңдес». Несмотря на то, что в данном примере присутствует выраженное сравнение, все высказывание целиком является метафорой. В переводе В.Цыбина авторский образ конкретизируется: «Человек похож порою то на волка, то на сыть», во второй строке добавляет: «И порой от человека зверя все ж не отличить», что не умаляет сути. Авторскую метафору трудно не заметить: «Бөлөктігі – жалғыз-ақ таза ақылда». Выразительные сочетания «Светлый разум», «чистое сердце» проходят красной нитью в стихах Шахарима, посвященных молодежи, ее будущему.

Еще в одном стихотворении «Жаз келер» автор описывает чудесное перерождение природы, противопоставив щедрости природы ненасытность человеческой природы:

Жаз келер, қыстыңуңгі қысым өтіп,
Қар, суық, аяз, боран – бәрі кетіп.
Қасықтай қар, тобықтай тоң қалмайды,
Табиғат барша жанға рахым етіп.

Жетпекке үлкендікке жас балалар,
Жүгірер қырдан ойға дүбірлесіп.
Шал-кемпір күншуақпап, көңілі жай боп.
Өткен күн, өмірін айтып, күбірлесіп.

Бота, құлын, бұзау, лак, қозы туып,
Қуанып ойнақтайды, олар да осіп.
Сүйтсе де адам көзі бір тоймайды,
Құдайым берсе-дәгі қанша несіп [1, 135].

50

Перевод Б.Каньянова под названием «Приходит лето»:

Вот и тяготы зимы уступили лету.

В нежном мареве холмы, степь близка к расцвету.

Нет ни ложки снега, нет ни кусочки льда.

Мир, что вырвался из тьмы, воспевай поэту.

Тага к росту у детей, жаждут порезвиться,
Только пестрой ширь степей, жизнь в ней будет длиться.
И в аду старики греются на солнце,
Речи о былом легки, и казан, на три ноги чуть привстав, дымится.

Стригушки, бычки, агнята, летним днем окрепнут,
Им лужайка миловата, буйство трав на пелле,
Хоть Всевышний дал отчасти, но не долгод счастья век,
А степное это счастье не постигнет человек [2, 44].

Перевод М.Султанбекова:

Наступит лето, отселив невзгоды, -
Зима в снегах ушла на север вrede.
Бурана нет, и снега нет ни крошки:
Аллах во благо всем творит погоду.
Чтоб в бытие, как взрослый, окунуться,
С холмов детишки вниз стремглав несутся.
И старики, воссев на солнцепеке,
В былую жизнь умилно окунутся.
Рождаются агнята, верблюдаята,
Растут, балуясь с зорьки до заката.
И все-таки не впрок людскому глазу,
Хоть сколько бог ни даст нам благ богато [2, 80].

Авторская поэтизированная развернутая метафора «Сүйтсе де адам көзі бір тоймайды, Құдайым берсе-дәгі қанша несіп» в переводе Б.Каньянова претерпела смысловую трансформацию, превратившись в «Хоть Всевышний дал отчасти, но не долгод счастья век, А степное это счастье не постигнет человек». Так, в структуре второй части перевода произошло сужение информации по сравнению с информацией метафоры оригинала. Хотя, выражение «не долгод счастья век» отчасти несет в себе первоначальную смысловую нагрузку и это можно отнести к метафоре, структура которой несет более широкую информацию по сравнению со структурой оригинала. Другой перевод М.Султанбекова той же метафоры: «И все-таки не впрок людскому глазу, Хоть сколько бог ни даст нам благ богато» ближе к оригиналу и полностью семантически адекватен.

Из вышесказанного следует вывод о том, что перевод такого явления как метафора требует особого внимания и максимальной точности, так как переводимое произведение несет в себе образы автора как носителя языка, культурных реалий и ассоциаций, и образы переводчика как носителя своего языка и культуры.

51

Таким образом, в ходе анализа поэтических текстов Шакарима Кудайбердиева установлено, что использование метафоры глубоко индивидуально, одновременно этот стилистический прием является одной из ярких примет стиля поэта и связан с его художественным восприятием мира. Философия и метафоричность лирики Шакарима создают яркую картину притворности истинного Поэта беспечной толпе, бесцельно существующей в мешанском мире без совести и чести.

Переводы Б.Канапьянова, М.Султанбекова, В.Рожественского, Вл.Цыбина показывают, что семантическая структура метафоры осознается переводчиками как существенное свойство текста оригинала, подлежащее передаче. Также верно подмечено, что в поэтической картине мира Шакарима взаимодействуют личные эмоции и субъективные метафорические образы. Это требует выражения личностного отношения переводчика, ориентированного на культурно-исторические ценности. В целом переводчикам удалось, кому-то в большей, кому-то в меньшей степени, передать оригинальный метафорический мир Шакарима.

Литература:

1. Шакарим. Шығармалары. – Алматы: Жазушы, 1988. -560 бет.
2. Мое время. Шакарим. Перевод с казахского. Сост.Т.Шанбай – Астана: Аударма, 2010. – 408 с.
3. Шакарим. Избранное / Переводы: В.Рожественский, Вл.Цыбин. Науч.редактор Т.Шанбай, вст.сост. А.Аминкоп. – Семей-Новосибирск: «Галер-Пресс». 2007. – 100 с.

R.M. Teyeva
Al-Farabi Kazakh National University

THE PECULIARITIES OF TEACHING PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TO GRADUATES

Статья рассматривает некоторые аспекты преподавания профессионально-ориентированного иностранного языка в системе послевузовского образования в магистратуре в современных условиях интеграции в мировое образовательное пространство.

Мақала азаматке білім кеңістігіндегі ықпалдылығы жоғары жетекшілердің магистратуралық жағдайы оқу орнына кейінгі жүйеде кәсіби-бағдарлы шетел тілін оқытудың кейбір аспектілерін қарастырады.

The processes of globalization in the contemporary world, the rapid development of information technologies including the Internet and the invention of different software products, the inevitable global internationalization of scientific knowledge contributed greatly to important changes in the system of higher education in Kazakhstan. The new opportunities for modernization of higher educational institutions were opened in 2003 when the Al-Farabi Kazakh national university signed the Great Charter of Universities in Italy and joined the Bologna process the goal of which is the integration into the international educational space, the ensurance of high quality teaching and the promotion of cooperation and academic

mobility of undergraduates, graduates, teachers, researchers.

The new context and social order with its plausible expectations and outcomes significantly affect the system of foreign language education since it is the main instrument of successful activity of young people in modern polycultural and multilingual society. Under such conditions the role of the disciplines connected with foreign language teaching is decisive especially for students of master degree programs because the dissemination of foreign languages provides access to the worldwide academic and scientific knowledge so necessary for the future of sovereign Kazakhstan.

It is stated that in accordance with the European system of scaling the language proficiency, the principal goal of teaching a foreign language for graduates is to master it at the level of international standards of C1 or C2 levels /1/ and LSP (Language for specific purposes) or ESP (English for specific purposes) /2/. The requirements to the key competences show that graduates should not only acquire a foreign language at the above mentioned levels for their academic and professional purposes but they should also know the scientific and conceptual metalanguage of their specialization in a target foreign language and develop skills of freely understanding, analyzing and interpreting authentic scientific information.

The graduates of master degree programs should be able to use the achievements and outcomes of foreign language learning for such qualifications indicated in Dublin descriptors of the second cycle as:

- the ability to demonstrate knowledge and understanding that provides a basis for originality in developing ideas, often within a research context;
- the skills to formulate judgments with incomplete or limited information;
- the ability to communicate their conclusions and knowledge clearly;
- the learning skills which allow them to continue to study in a manner that may be largely self-directed or autonomous /3/.

For successfully implementing the principal goals of foreign language education for graduates the syllabuses of foreign language disciplines for master's degree programs should be worked out and designed on the basis of the so called languages across the curriculum approach (LAC) which includes the following set of concepts described by Anne Burns in the article "Language across the curriculum":

- language is central to learning and it is considered to be the medium for interpreting new concepts;
- language is the principal means of gaining new knowledge;
- language development is linked to the learning of subject areas and these provide context for language development;
- all teachers are language as well as subject teachers /4/.

These principles determine the content and organization of the foreign language educational process. According to scholars, in foreign language context, LAC promotes an integrated approach to language instruction, where task, topic and texts should be drawn from subject matter and the focus is on the development of the 'cognitive academic' language skills /5/.

It is very important to note that educational and methodical complex of the discipline "Professionally oriented foreign language" which is a mandatory course